

Regeringskansliet, Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Yttrande över promemorian Anmälningssplikt för skogsbruksåtgärder i urskog och gammal skog samt Underlag för kostnadseffektivt genomförande av förnybartdirektivet

Er beteckning: LI2025/01286

I förslagen till implementering av förnybartdirektivets krav i svensk lagstiftning har Regeringen valt att prioritera den skogspolitiska principen om "frihet under ansvar" samt att undvika en överimplementering av förnybartdirektivets krav. Mot bakgrund av detta har Regeringen lagt förslag som syftar till att minimera förändringar i svensk lagstiftning. Valet att lägga sig på en miniminivå medför vissa konsekvenser. Följande yttrande fokuserar på huvuddragen i givna förslag samt möjliga konsekvenser som dessa medför.

Länsstyrelsen förstår att regeringen har en ambition att förenkla för företag genom att välja en lösning med anmälningssplikt. Länsstyrelsen ser dock en risk att denna lösning i praktiken försvårar för företag, då ansvaret för att uppfylla EU:s krav i högre utsträckning flyttas över från tillsynsmyndigheterna till de enskilda aktörerna. Följden kan bli att företag, liksom enskilda skogsägare, tvingas lägga betydande resurser på att visa efterlevnad. Risken finns även att den föreslagna anmälningssplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken inte i tillräckligt hög utsträckning bedöms säkerställa Sveriges uppfyllelse av artikel 29.6 a i förnybartdirektivet och avskogningsförordningen, vilket kan utlösa artikel 29.6 b med skärpta kontroll- och spårbarhetskrav samt ökade kostnader för företag i hela bioenergins värdekedja.

Utan kriterier för trädslag, strukturer och kontinuitet kan betydande arealer avverkas i strid med EU:s krav. Definitionen av gammal skog som skog med genomsnittlig beståndsålder på 160–180 år saknar stöd i direktivets kriterier, vilka inte innefattar beståndsålder utan

bygger på strukturella kännetecken såsom kontinuitet och död ved. De föreslagna minimiarealerna – 1 hektar för ädellövskog, 3 hektar för tall- och lövskog och 10 hektar för granskog – utesluter också många små men biologiskt betydelsefulla områden. Förenklingar som dessa, som även saknar stöd i den skogliga ekologin, riskerar att leda till att ekologiskt viktiga bestånd avverkas. Avverkning i dessa kan leda till att unionen tillämpar artikel 29.6 b, vilket skulle innebära omfattande verifieringskrav för svenska företag och skogsägare.

Utan uppdaterade, heltäckande och verifierbara kartsikt för urskog och gammal skog, vilket krävs för rättssäker tillsyn, utvärdering och uppföljning, läggs ansvaret för efterlevnad av direktivets krav på företag och enskilda skogsägare som förväntas ta ett stort ansvar för att bevisa att avverkningar inte sker i urskog och gammal skog. Detta riskerar att lägga en betydande administrativ börda på privat sektor, samtidigt som risken för variationer i myndigheternas bedömningar ökar. Följden kan bli att företag behöver anlita dyra tredjepartsgranskare och investera i egna system för spårbarhet. Små skogsägare riskerar särskilt att drabbas hårt, då de ofta saknar kompetens och resurser för att bekosta kostsamma utredningar och redovisningar som stora aktörer lättare kan hantera.

Utan enhetliga definitioner, överensstämmande med befintliga begrepp relaterade till övrig lagstiftning från EU, om vad som utgör urskog och gammal skog riskerar olika länsstyrelser att tillämpa reglerna olika, vilket riskerar att skapa osäkerhet för företag som verkar i flera regioner. Motstridiga definitioner gällande vilken skog som får och inte får avverkas skapar dessutom rättslig osäkerhet för skogsägare, vilket kan leda till fler rättsprocesser samt mer ineffektiv förvaltning. Om ansvaret för tolkningen faller på enskilda skogsägare ökar risken för felaktiga beslut och höga efterhandskostnader, och försämrar företagens förutsättningar att agera långsiktigt.

Det är viktigt att Sverige, vid implementeringen av förnybartdirektivet, tar hänsyn till övriga miljörelaterade direktiv och förordningar samt nationell lagstiftning som påverkar den svenska skogsförvaltningen. För klimat och miljö innebär avverkning i urskog och gammal skog en förlust av livsmiljöer av särskild betydelse, i strid med artikel 29.6 a. Länsstyrelsen ser stora möjligheter till synergieffekter vid en stark implementering av förnybartdirektivets krav för A-land, med kraftigt förbättrade förutsättningar för Sverige att följa EU:s bindande direktiv och

förordningar på miljöområdet. Detta inte minst avseende strategier och åtaganden rörande biologisk mångfald, genom bland annat art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet, och markanvändning, genom exempelvis LULUCF. Avverkning av ekologiskt viktiga bestånd skulle även ha en negativ inverkan på Sveriges miljömål, inte minst målet om levande skogar och ett rikt växt- och djurliv.

Sammanfattningsvis ser Länsstyrelsen att promemorians förslag i sin nuvarande utformning lägger ett stort ansvar på företag och enskilda skogsägare att visa att EU:s krav uppfylls. En svag implementering av EU:s regelverk på natur-, miljö- och klimatområdet riskerar att minska Sveriges konkurrenskraft, och kan leda till påföljder från EU i form av böter. Förslagen riskerar att motverka regeringens ambition om att förenkla för företag då ansvaret för uppfyllelse av förnybartdirektivets krav flyttas över från tillsynsmyndigheterna till den privata sektorn. Bedömningar av skogar med höga naturvärden är svårt och borde kunna tydliggöras med statliga medel, så att ansvar inte behöver läggas på enskilda. För att Sverige ska kunna bevara sin A-landsstatus och uppnå en kostnadseffektiv efterlevnad krävs en reglering som säkerställer att nödvändiga krav och övervaknings- och kontrollsysteem finns på plats och ger företagen klara och förutsägbara villkor.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Stefan Attefall med naturvårdshandläggare Signe Propst som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Cecilia Magnusson, länsråd, Lennart Nordvarg, chef för miljöavdelningen, Michael Persson, chef för landsbygdsavdelningen, Artur Larsson, chef för naturskyddsenheten, Ulrika Gunnesby, chef för enheten för vatten- och naturtillsyn medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.